



דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

ראש השנה פרק רביעי – דף מספר 7

בס"ד, עשרת ימי תשובה תש"ע

תקיעות ראש השנה ויובל

א. פתיחה

במהלך עשיית נלמד את המקורות הדנים בזיקה שבין תקיעת שופר בר"ה ובין תקיעת שופר ביובל, מתות שאיפה לחדד יותר את הבנתנו את מהות החודש השביעי ואת יום הכיפורים וזיקתו ליובל. הלימוד יגע גם ביחס בין תקיעה לתרועה והמבנה של שלש שלש. בשיעור בצום גדליה עסקנו בלימוד הספרא ובהבנת המהות של החודש השביעי והזיקה בין התרועות שלו. בשיעור מחר, יום שלישי, נתחיל בלימוד הספרי במדבר, ומשם נעבור ללימוד הברייתות בתלמודים והערות הראשונים עליהם. משם נעבור לעיון במחלוקת רבי יהודה וחכמים במשנה בפרק שלישי.

ב. סדר תקיעות מנלן?

1. ספרא אמור פרשה י"א, ובמקבילה בספרא בהר.
2. ספרי במדבר פיסקא עג.
3. הברייתות מובאות בתלמודים:
(א) בבלי ר"ה לג, "תנו רבנן מנין שבשופר... וקאמר רחמנא שופר".
(ב) ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ה.
4. ראשונים:
(א) על היקש מול גזירה שוה – רש"י ד"ה ה"ק אי לאו, וברז"ה, י. ברב אלפס ד"ה ה"ק אי לאו.
(ב) על שלש מדברי תורה – ר"ה לד. רמב"ן ד"ה גירסת ר"ח (מצורף נוסח הסוגיה מכתבי יד). (להרחבה – רשב"א ד"ה ולי נראה).
5. נקודות לעיון:
(א) עמדו על משמעות הגזירה שווה של הספרא באשר לתרועות החודש השביעי. עיינו היטב בפרשת יובל בויקרא כ"ה, וראו את התשתית של רעיון היובל וזיקתו לשבת. לאור זאת, הגדירו את תוכן החודש השביעי ואת משמעות שופר התרועה.
(ב) חשבו על הזיקה בין שחרור עבדים ובין יום הכיפורים. האם שחרור העבדים מגלה על מהות יום הכיפורים גם בשנים שאינם יובל?
(ג) ספרי – ראו את השפה של הספרי באשר למקור לסדר תקיעות. שימו לב שהוא לא מדגיש כלל את נושא החודש השביעי אלא מדבר על ראש השנה.



דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

ראש השנה פרק רביעי – דף מספר 7

בס"ד, עשרת ימי תשובה תש"ע

- ד) שימו לב לשפה השונה של הברייתות באשר להסבר תקיעה לפניה ולאחריה. השוו בין נוסח הברייתא בספרי ובין נוסחו בבבלי.
- ה) היחס בין הברייתות – ראו את האופן בו התלמודים מסבירים את היחס ביניהם.

ג. שוה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות

1. ר"ה כו: המשנה (=משנה ראש השנה פרק ג משניות ג-ה), ובגמרא "א"ר לוי... טפי מעלי", וברש"י ותד"ה רבי יהודה אומר.
 2. בבלי ר"ה כז. "שוה היובל לר"ה... כי קתני אשאר"א", ובתד"ה כמאן דלא ר' אליעזר
 3. בבלי ר"ה כט. "ת"ר הכל חייבין... קמ"ל" (מקבילה בערכין ג:).
 4. בבלי ר"ה ל. 2 הברייתות:
- א) "תקיעת ראש השנה ויובל... איש וביתו" (דיון רחב בנוסח של הברייתא במאמר של ד' הנשקה על שופר בר"ה בשבת הערה 28),
5. ב) "מתלב רב ששת... חייב לתקוע" (מומלץ לראות את דיון הגמרא בהמשך בפרשנות הברייתא).
 6. ספרא בהר פרשה ב, הברייתות המצורפות.
 7. רמב"ם:
- א) ספר המצוות מ"ע קלז, קע ובמנין המצוות מ"ע קלז, קע.
- ב) הלכות שופר בכותרת מצוה א, פ"א ה' א-ב.
 - ג) הלכות שמיטה ויובל פ"י ה' י-יא.
 - ד) הלכות תפילה פ"ב ה"ח.
7. אגרות הגרי"ד הלוי, הלכות שופר פ"א ה"ב.



דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

ראש השנה פרק רביעי – דף מספר 7

בס"ד, עשרת ימי תשובה תש"ע

ספרא אמור פרשה יא – כ"י וטיקן 66

מני שהיא בשופר.

תלי-לוי. "והעברת שופר".

אין לי אילא ביובל. ראש השנה מני.

5 תלי-לוי. "והעברת שופר תרועה בעשור לחדש ביום הכיפורים". שאין תלי-לוי. "בחדש השביעי". ומה

תלי-לוי. "בחדש השביעי". הרי תרועת שביעי כזו. מה זו בשופר. אף תרועת ראש השנה בשופר.

מני שהיא פשוטה לפנייה.

תלי-לוי. "והעברת שופר".

10 מני שהיא פשוטה לאחריה.

תלי-לוי. "תעבירו שופר".

אין לי אילא ביובל. ראש השנה מני.

15 תלי-לוי. "והעברת שופר תרועה בעשור לחדש ביום הכפורים". שאין תלי-לוי. "בחדש השביעי". מה

תלי-לוי. "בחדש השביעי". הרי תרועת שביעי כזו. מה זו. פשוטה לפנייה ופשוטה לאחריה. אף תרועת

ראש השנה. פשוטה לפנייה ופשוטה לאחריה.

מני ליתין את האמור ביובל בראש השנה. ואת האמור בראש השנה ביובל.

תלי-לוי. "בחדש השביעי". "בחדש השביעי". לגזירה שוה.

20

מני שהן שלוש שלוש שלוש.

תלי-לוי. "והעברת שופר תרועה". "זכרון תרועה מקרא קודש". "יום תרועה יהיה לכם". מלמד שהן

שלוש שלוש שלוש.

25 כיצד סדר תקיעות.

תוקיע מיריע ותוקיע. תוקיע מיריע ותוקיע. שלוש תקיעות שהן תישע.

שיעור תקיעה כדי תרועה.

שיעור תרועה שלשה שברים.

שיעור שופר כדי שיהא תוקיע.



דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

ראש השנה פרק רביעי – דף מספר 7

בס"ד, עשרת ימי תשובה תש"ע

- 30 ספרא בהר
ומני שהו בשופר.
תלי-לוי. "והעברת שופר".
אין לי אלא ביובל. בראש השנה מני.
- 35 תלי-לוי. "והעברת שופר תרועה" "בעשור לחדש ביום הכיפורים". שאין תלי-לוי. "בחדש השביעי". מה
תלי-לוי. "בחדש השביעי". הרי תרועת שביעי כזו. מה זו בשופר. אף תרועת ראש השנה בשופר.
- 40 ומני שהיא פשוטה לפנייה.
תלי-לוי. "והעברת שופר".
ומנין שהיא פשוטה לאחרייה.
תלי-לוי. "תעבירו שופר".
- 45 אין לי אלא ביובל. בראש השנה מני.
תלי-לומר. "והעברת שופר תרועה" "בעשור לחדש ביום הכיפורים". שאין תלי-לוי. "בחדש השביעי".
הרי תרועת שביעי כזו. מה זו. פשוטה לפנייה ופשו' לאחרייה. אף תרועת ראש השנה. פשוטה לפנייה
ופשוטה לאחרייה.
- "ביום". לא בלילה.
- 50 "ביום הכיפורים". אפילו בשבת.
- "תעבירו שופר בכל ארצכם". מלמ' שכל יחיד ויחיד חייב.
- 55 יכול אף תרועת ראש השנה תהא דוחה את השבת בכל ארצכם.
תלי-לוי. "והעברת שופר תרוע' בחדש השביעי" "ביום הכיפורים". שאין תלי-לוי. "בעשור לחדש".
ממשמע שני. "יום הכיפורים". איני יודע שיום הכיפורים בעשור לחדש. אם כן למה נאמ'. "בעשור
לחד'" דוחה את השבת בכל ארצכם. אין תרועת ראש השנה דוחה את השבת בכל ארצ'. אלא בבית דין
בלבד.



דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

ראש השנה פרק רביעי – דף מספר 7

בס"ד, עשרת ימי תשובה תש"ע

60 "וקידשתם את שנת החמשים שנה". מה תלמי. לפי שני. "בעשור לחדש". שיכול אין לי שנה מתקדשת אלא בעשור לחדש. וכשהוא אוי "וקדשתם את שנת החמשים שנה". מלמי שהיא מתקדשת מראש השנה.

אמי ר' יוחנן בן ברוקה. לא היו עבדים משועבדים ניפטרין לבתייהן. ולא שדות חוזרות לבעליהן. אלא אוכלין ושותין ושמחין. ועטרותיהם בראשיהם. עד שהוא מגיע יום הכיפורים. הגיע יום הכיפורים. תקעו בשופר. <קז,א> וחזרו שדות לבעליהן. ונפטרו עבדים לבתייהם.

65 ספרי במדבר פ'סקא עג

"ותקעתם תרועה".

תרועה בפני עצמה ותקי' בפי' עצי'. או תקי' ותר' כאחת הכתי' מדבר. כשהוא אוי "ובהקהיל" הרי תקיעה אמורה. הא מה תיל "ותקעתם". (תרו)[קי] בפני עצי ותר' בפני עצמה. או אין לי אלא תקי' בפני תרו'. (ו)תקי' לאחר תרוע' מני'.

70 תיל "תרוע' יתקעו למסעי". נא' כן "תרו" ונא' להלן "תרו". מה "תרו" האמי' להלן תקי' לאחר תרו' אף "תרוע" האמי' כאן תקי' לאחר תרו'. <69> ומה כן תקי' לפני תרו' אף להלן תקי' + <לפני 04> תרועה. הא למדנו שתוקע ומריע ותוקע.

ר' יוחנן בן ברוקה אוי. הרי הוא אוי "ותקעתם תרו". אין תיל "שנית" אלא בנה אב לתקי' שתהי שנייה לתרועה. הא למדנו שתוקעין ומריעין ותוקעין.

75 אין לי אלא במדבר. בראש השנה מני'.

תיל "תרועה". מה "תרו" האמי' להלן תוקע ומריע ותוקע אף "תרועה" האמי' כאן תוקע ומריע ותוקע.

שלוש תרועות בראש השנה. "שבתון זכרון תרו". "והעב(ו)רת (ש)פר תרו". "יום תרועה יהיה לכם". שתי תקיעות לכל אחת ואחת.

80 נמצינו למידן לראש השנה שש תקיעות וגי' תרועות. שתיים מדברי תורה ואחת מדברי סופרין.

"שבתון זכרון תרו" מן התו'.

"והעברת שופר תרו" מן התו'.

"יום תרו' יהיה לכם" לתלמודו הוא בא.

שמואל בר נחמני א'. אחת מדברי תורה ושתיים מדברי סופרין.

85 "שבתון זכר' תרו" מן התור'.

"והעב' שופ' תרו" "יום תרו' יה' לכם" לתלמודו הוא בא

ירושלמי ראש השנה פרק ג הלכה ה

הלי ה'.



דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

ראש השנה פרק רביעי – דף מספר 7

בס"ד, עשרת ימי תשובה תש"ע

"אני יי אלהיכם" אילו המלכיות.

"זכרון תרועה" אילו הזכרונות.

"שופר תרועה" אילו השופרות.

90

עד כדון ראש השנה. יובל. "והעברת שופר תרועה בחודש השביעי בעשור לחודש ביום הכיפורים". שאין תיל "בחודש השביעי". מה תיל "בחודש השביעי". אלא כל מה שאת עושה בראש השנה הוי עושה בעשור לחודש. מה (כ0)אן מלכיות זכרונות ושופרות אף כאן מלכיות זכרונות ושופרות.

95

מניין שהיא פשוטה לפניה. תיל "והעברת שופר".

(1א)וימניין שהיא פשוטה לאחריה. תיל "תעבירו שופר".

עד כדון יובל. ראש השנה. "והעברת שופר תרועה בעשור לחודש ביום הכיפורים". שאין תיל "בחודש השביעי". מה תיל "בחודש השביעי". אלא מה שאת עושה בחודש השביעי כבעשור לחודש. מה כאן תוקע ומריע ותוקע אף כאן תוקע ומריע ותוקע.

100

מניין שהן שלש שלש שלש. תיל "יום תרועה". "זכרון תרועה". "שופר תרועה".

עד כדון כרי עקיבה. כרי ישמעאל.

תני ר' ישמעאל. "ותקעתם תרועה". "ותקעתם תרועה שנית". "תרועה יתקעו למסעיהם". אין תימר. היא תקיעה היא תרועה. והכת' "ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו".

105

חידושי הרמב"ן מסכת ראש השנה דף לד עמוד א

לגירסתו של ר"ח ז"ל כך היא שלש תרועות דראש השנה שתיים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים, זכרון תרועה יום תרועה מדברי תורה. פי' דבראש השנה עצמו כתיבי, והעברת שופר תרועה מדברי סופרים. פי' דגמרי ליה רבן מיובל באסמכתא בעלמא דתרועה תרועה, אבל לא נאמרה למשה אלא חדא ג"ש דתרועה דמדבר, אלא דרבנן אסמכוה עלה אף הך ג"ש משום דתרועה נמי היא כי ההיא דמדבר שנאמרה למשה מסיני, אבל תעבירו שופר לא גמרי כלל כיון דלא כתיב בה תרועה.

110

ורי שמואל בר נחמני אמר אחת מדברי תורה ואחת מדברי סופרים פי' מג"ש דרבנן, שבתון זכרון תרועה מדברי תורה, שופר תרועה מדברי סופרים, יום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא ביום ולא בלילה, ואעפ"כ כיון דבראש השנה גופיה כתיב אסמכוה ביה רבנן ולא קרי מדברי סופרים אלא אותה של ג"ש שהיא אסמכתא דסופרים, אבל הא פשטיה דקרא הוא וסופרים הוא דדרשי ליה למלה אוחרי ביום ולא בלילה, ואית דגרסי ושתים מדברי סופרים והכל אחד.

115



דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

ראש השנה פרק רביעי – דף מספר 7

בס"ד, עשרת ימי תשובה תש"ע

והא דאמרי הני תנאי דלא גמרינן מיום הכפורים אלא אסמכתא ניהו אע"ג דגמרי מיום הכפורים לביום ולא בלילה, משום דאינהו לא ס"ל דג"ש ליתן האמורה של זה בזה ואת האמור של זה בזה אלא ללמד שיהיו שוין בדינן. 120

חידושי הרשב"א מסכת ראש השנה דף לד עמוד א

ולי נראה דעיקר גז"ש לת"ק לא ממדבר אלא משביעי שביעי דיום הכפורים אלא הא דמדבר גלוי מילתא בעלמא הוא כדמסקינן ביום ולא בלילה נפקא ליה מביום הכפורים תעבירו שופר ואי לאו דקבילו ג"ש מסיני בשביעי שביעי היכא נפקא להו תקיעת ר"ה ביום ולא בלילה מיום הכפורים, והיינו דקא מקשי ואזיל אי מיום הכפורים ליגמר נמי לפשוטה לפניו ולפשוטה לאחריה ואם איתא לימא ליה גז"ש כך למדוה מתרועה תרועה דמדבר ואין אדם דן גז"ש מעצמו, אלא ע"כ גזרה שוה מקובלת לת"ק מיום הכפורים לראש השנה ותרועה תרועה דמדבר לגלויי על והעברת שופר ועל תעבירו שופר דאי לאו דמדבר הו"א דאתו לדרב מתנה ולמצוה להעבירו ביד, אלא דאתא ההיא דמדבר וגלי דהעברה פשוטה היא, ותדע לך דהא ודאי אפילו לת"ק קושטא דמילתא לא אמרה ל"י תורה להעביר שופר ביד בכל הארץ, אלא לומר אי לאו הא הו"א הכי והשתא דילפינן ממדבר והעברת שופר תרועה ותעבירו שופר לפשוטות הוא דאתא, וגמרינן לראש השנה מיום הכפורים על כרחין לביום ולא בלילה ואין גז"ש לחצאין: 125 130

חידושי הריטב"א מסכת ראש השנה דף לד עמוד א

ומנין ליתן האמור וכו'. כלומר שיהו כל הג' תרועות בפשוטות לפנייהם ולאחרייהם כאילו כתובות בין בר"ה בין ביובל, שאין ללמוד מהיקישא אלא שתדמה תרועה זו לזו שיהיו בשופר ובפשוטות אבל שתהא התרועה הכתובה בכל אחד מהן נמנית לחבירו ויהו ג' כאן וכאן אין למידין כן מהיקש, ת"ל שביעי שביעי לגזירה שוה, פ"י דאין הכי נמי דמהיקישא ליכא למילף הכי אבל מגזירה שוה דשביעי שביעי ילפינן לה, ותנא מייתי לה מעיקרא מהיקישא דסבר דסגי ליה בהכי וכיון דחזי דלא סגי ליה בהיקישא אתייה מגז"ש, (וכן) [וכיון] דכן היקישא לא צריכין ואפי' לשופר ופשוטות דכולהו אתו בגז"ש, אבל מהיקישא לעולם לא אתי ליתן את של זה בזה כדפרישנא, והכי מוכח בגמרא דאמרינן דתנא דמייתי לה ממדבר אמר [מצינו למידין שלשל] (כ)תרועות שתיים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים, ותימא דבשלמא מגז"ש לא מייתי להו כולהו משום דלא גמיר גז"ש דשביעי דשביעי ואין אדם דן גז"ש מעצמו אא"כ קבלה מרבו, אבל מהיקישא אמאי לא מייתי להו, דנהי דלא יליף פשוטות מהיקישא, דתעבירו לא משמע ליה, מ"מ לילף מהיקישא ליתן את האמור של זה בזה והוה ליה ג' תרועות מן התורה דהא מהיקישא לא בעי גמרה מרבו, אלא ודאי משום דלא אתו כולהו מינה כדפרישית, והאי דאקשינן בגמרא ותנא מעיקרא מייתי לה מהיקישא ולבסוף מייתי לה בגז"ש ופרקינן אי לאו גז"ש הוה מייתינן לה מהיקישא לאו למימרא דהוי מייתי לה כולה מהיקישא, אלא הכי קאמר 135 140 145



דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

ראש השנה פרק רביעי – דף מספר 7

בס"ד, עשרת ימי תשובה תש"ע

150 אי לא הוי צריכנא לגז"ש כלומר למידרש ליתן את האמור של זה בזה שפיר ילפינן אידך דשופר ופשוטות [מהיקישא], אבל משום דבעינן למילף ליתן האמור של זה בזה אגן צריכינן ע"כ לגז"ש, וכיון דבהא צריכינן לגז"ש שבקינן היקישא לגמרי ומייתין כולה מילתא בגז"ש, וזהו הנכון, כנ"ל.

155 והרי"ף הביא דברי ת"ק דברייתא דמייתי לכולהו ג' תרועות מן התורה, בגז"ש ולא הביא דברי התנא דמייתי לה ממדבר ור' שמואל בר נחמני דלית ליה גז"ש ואמרי דתרועה אחת או שתים מהם מדברי סופרים, ויפה כיוון דאגן אהאי תנא סמכינן דילף לה לגז"ש מרביה, דאע"ג דאידך לא גמירי לה, לא ראינוה אינה ראייה, והכי סברא דתלמודא דמייתי האי סברא מעיקרא ובתר הכי אמרינן ותנא מייתי לה ממדבר משמע דסברא קמייתא סברא דגמרא, ושלא כדברי הרב בעל המאור שכתב מצות תקיעת ר"ה מעורבת היא בשל סופרים ואין כולה מן התורה, ומפני זה לא היתה דוחה שבת במדינה אע"ג דידיעי בקביעא דירחא והוי דאורייתא, כמו לולב שהיה דוחה יום ראשון בגבולין דידיעי בקביעא דירחא משום דהוי דאורייתא כדאיתא פרק לולב וערבה (סוכה מ"ג א'), (ואין) [ואגן] הא כתיבנא בריש פירקין טעמא דמילתא שפיר.

160 כתב יד ניו יורק רבינקה 108

שלוש תרועות בראש שנה שתיים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים שבתון זכרון תרועה מדברי תורה והעברת שופר תרועה מדברי תורה ויום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא ר' שמואל בר נחמני אמר אחת מדברי תורה ושתיים מדברי סופרים שבתון זכרון תרועה מדברי תורה והעברת שופר תרועה לתלמודו הוא בא ויום תרועה לתלמודו הוא בא

165 כתב יד לונדון 400

ושלוש תרועות שתיים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים שבתון זכרון תרועה (יום תרועה יהיה לכם) [...] והעברת שופר תרועה מדברי תורה יום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא ר' שמו' בר נחמני אמר אחת מדברי תורה ושתיים מדברי סופרים והעברת שופר תרועה מדברי תורה שבתון זכרון תרועה ויום תרועה יהיה [לכם] לתלמודו הוא בא

170 מ"ינכן 140

שלוש תרועות בראש השנה שתיים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים שבתון זכרון תרועה ויום תרועה יהיה לכם מדברי תורה והעברת שופר תרועה מדברי סופרים ר' שמואל בר נחמני אומ' אחת מדברי תורה ושתיים מדברי סופרים שבתון זכרון תרועה מדברי תורה והעברת שופר תרועה מדברי סופרים ויום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא



דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

ראש השנה פרק רביעי – דף מספר 7

בס"ד, עשרת ימי תשובה תש"ע

- 175 מ"ינכן 95
שלוש תרועות נאמרו בראש השנה שבתון זכרון תרועה והעברת שופר תרועה יום תרועה יהיה לכם שתי תקיעות לכל אחי ואחי נמצינו למודין לראש השנה שלש תרועות ושש תקיעות שתיים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים והעברת שופר תרועה וזכרון תרועה מדברי תורה יהיה לכם לתלמודו הוא בא ר' שמואל בר נחמני אומ' אחת מדברי תורה ושתיים מדברי סופרים והעברת שופר תרועה מדברי תורה שבתון זכרון תרועה ויום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא
- 180 נ"ו יורק רביניקה 1608
שלוש תרועות בראש השנה שבתון זכרון תרועה ויום תרועה והעברת שופר שתיים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים שבתון זכרון תרועה והעברת שופר תרועה מדברי תורה יהיה לכם [ל]למדו הוא כא ר' שמואל בר נחמני אמ' אחת מדברי תורה ושתיים מדברי סופרים והעברת שופר תרועה מדברי תורה שבתון זכרון תרועה ויום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא
- 185 אוקספורד
נמצינו למדים לראש השנה שש תקיעות ושלוש תרועות שתיים מדברי תורה ואחד מדברי סופרי' והעברת שופר תרועה זכרון תרועה מדברי תורה יהיה לכם לתלמודו הוא בא ר' שמואל בר נחמני אמ' אחת מדברי תורה והעברת שופר תרועה יום תרועה יהיה לכם לתלמודי הוא בא
- 190 ספרא בהר פרשה ב הלכה ה
"ביום" - ולא בלילה,
"ביום הכיפורים" - אפילו בשבת,
"תעבירו שופר בכל ארצכם" - מלמד שכל יחיד חייב, יכול אף תרועת ראש השנה תהיה דוחה את השבת תלמוד לומר בכל ארצכם והעברת שופר תרועה בחודש השביעי בעשור לחודש ביום הכיפורים שאין תלמוד לומר בעשור לחודש ביום הכיפורים ממשמע שנאמר ביום הכיפורים איני יודע שהוא יום הכיפורים בעשור לחודש, אם כן למה נאמר בעשור לחודש אלא בעשור לחודש דוחה את השבת בכל ארצכם ואין תרועת ראש השנה דוחה שבת בכל ארצכם אלא בבית דין בלבד.
- 195 ספרא בהר פרשה ב
ויבל אף על פי שלא השמיטו אע"פ שלא תקעו בשופר, או יכול אע"פ שלא שילחו העבדים תלמוד לומר היא דברי ר' יהודה, ר' יוסי אומר יובל אע"פ שלא השמיטו אע"פ שלא שילחו העבדים, או יכול אע"פ שלא תקעו בשופר תלמוד לומר היא, א"ר יוסי אחר שהכתוב תולה אותה לענין תקיעת שופר ואחד כתוב תולה אותה לענין שילוח עבדי, מפני מה אני אומר יובל שלא בשילוח עבדים שאיפשר ליובל
- 200



דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

ראש השנה פרק רביעי – דף מספר 7

בס"ד, עשרת ימי תשובה תש"ע

שלא בשילוח עבדים אבל אי אפשר ליובל שלא בתקיעת שופר דבר אחר תקיעת שופר תלויה בבית דין ושילוח עבדים תלויה בכל אדם.

205 דמב"ם על שופר של ר"ה ויובל

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קע

והמצוה הק"ע היא שצונו לשמוע קול שופר ביום ראשון מתשרי והוא אמרו יתעלה בו (פינחס כט) יום תרועה יהיה לכם. וכבר התבארו משפטי מצוה זו במסכת ראש השנה (יו א, כו - ל א, לב - לד ב). והיא אין הנשים חייבות בה (קדושין לג ב ר"ה ל א):

210 מנין המצוות לרמב"ם

קע לשמוע קול שופר בראש השנה שני יום תרועה יהיה לכם.

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קלז

והמצוה הקל"ז היא שצונו לתקוע בשופר בעשירי מתשרי משנה זו ולקרא בכל ארצותינו דרור לעבדים ולצאת כל עבד עברי לחרות בלי פדיון ביום הזה כלומר העשירי מתשרי. והוא אמרו ית' (בהר ט) והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביום הכיפורים תעבירו שופר בכל ארצכם ואמר וקראתם דרור בארץ לכל יושביה. הנה התבאר (מתני' ר"ה כו ב) ששנה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות. וכבר התבארו משפטי תקיעות שופר בראש השנה במסכת ראש השנה (עמ"ע קע ושי"ג). וידוע שהתקיעה הזאת ביובל אמנם היא לפרסם החרות ושהוא מין מן ההכרזה והוא אמרו וקראתם דרור. ואין ענינה ענין תקיעת ראש השנה כי היא זכרון לפני י"י (אמור כג) וזו להוציא את העבדים כמו שבארנו:

220 מנין המצוות לרמב"ם

קלז לתקוע בשופר בשנת יובל שני והעברת שופר תרועה.